

a ako nám to finančne pomohlo. Stala som sa doma malou hviezdou, keď som išla takto zarábať,“ pousmeje sa nad vážnou zmenou v živote, pričom dopĺňa: „Z prvej výplaty, ktorá bola ešte na ruku, sme všetko potrebné vyplatili a ešte nám stále dosť zostalo. Na to sme veru neboli zvyknutí.“

Matka dnes už dospelých detí sa neúmyselne pripravila na tento typ zamestnania aj dorobením si zdravotníckeho vzdelania ešte počas práce na Slovensku. Dvere k práci v zahraničí jej to otvorilo prakticky okamžite, hoci po nemecky dobre nevedela.

„Vo štvrtok som bola na pohovore v agentúre. Všetko bolo v poriadku, akurát som odchádzala s poznámkou, že sa musím zlepšiť v nemčine. Sľúbila som, že kamarátka ma doučí. No už v piatok mi volali, že majú pre mňa prácu a v sobotu som už cestovala do Rakúska,“ približuje svoj osud, ktorý dokladuje, ako veľmi sú žiadani opatrovatelia na pracovnom trhu.

ČO DÁVATE, TO DOSTANETE

Začínala ako 24-hodinová opatrovateľka v domácnosti. Hovorí, že to znamená byť multifunkčnou osobou: „Bola som nielen zdravotníckou opatrovateľkou, ale aj kaderničkou, záhradníčkou, kuchárkou, upratovačkou, psychologičkou a využila som aj svoje ma-

NA CESTÁCH za lepším životom

Súčasťou slovenskej reality je masívny odchod opatrovateľiek do zahraničia, pričom ich príbehy často odzrkadľujú ekonomické tlaky a potrebu zabezpečiť rodine lepšiu budúcnosť.

Jedným z takýchto príbehov je aj cesta Anetty Strýčkovej, ktorá v sebe nesie nielen 22 rokov skúseností v masérstve a balneoterapii, ale aj hlboké poznanie náročnej 24-hodinovej práce opatrovateľky v Rakúsku a Nemecku.

ZO SLOVENSKÝCH KÚPEĽOV K RAKÚSKEJ ŽIVNOSTI

Anetta Strýčková si v ranej mladosti vysnívala prácu v zdravotníctve, no život

ju najprv zaviedol na textilnú školu vo Svite. Po revolúcii však začala naplňať svoj sen. Využila príležitosť, dorobila si potrebné vzdelanie a stala sa masérkou, sanitárkou a balneoterapeutkou (kúpeľná liečba) v Kúpeľoch Štós, neďaleko ktorých odmalička žije. Vydržala tam dvadsaťdva rokov. Nie práca, ale pláca ju donútili premýšľať nad zmenou. „Postupne som musela mať tri roboty – v kúpeľoch, upratovala som jednu chalupu a cez víkendy som masírovala

v školiacom stredisku,“ približuje spôsob, akým sa snažila užiť rodinu na Slovensku. Nedalo sa inak, pretože manžel má veľmi vážne poškodený sluch a práce, kde sú ochotní jeho znevýhodnenie akceptovať, sú zväčša honorované len minimálnou mzdou.

„Keď raz prišiel syn s tým, že chce ísť študovať do zahraničia, nechcela som túto jeho túžbu zhaŕtiť slovami: nemáme na to. Spoločné rodinné rozhodnutie bolo, že to skúsím a odídem pracovať do Rakúska,“ opisuje kľúčový moment, ku ktorému spoločne dospeli v roku 2014. Za veľmi podstatnú považuje skutočnosť, že celá štvorčlenná rodina sa v rozhodnutí zjednotila. „Myslím, že všetci doma chápú, aké je to náročné

sérske vzdelanie,“ opisuje, čo všetko ju za približne desať rokov práce v Rakúsku stretlo.

Napriek tomu sa nesažuje. Naopak, tvrdí, že mala doposiaľ šťastie, nikdy nemala problémy s agentúrou, dopracami ani klientmi. Kľúčom k úspechu je podľa nej prístup: „Čo vyžarujete, to sa vám vracia späť,“ hovorí. Dôvera, istota a prijatie sú pre opatrovanú osobu pri prvom kontakte s opatrovateľkou najdôležitejšie a ak sa klient naučí, že sa môže na opatrovateľku spoľahnúť, všetko ide ľahšie.

„Ako opatrovateľka a cudzinka musíte prijať ich kultúru, tradície a prispôbiť sa podmienkam,“ vysvetľuje na príklade Vianoc, stolovania či kul-

túrnych zvykov ďalšiu dôležitú časť života v zahraničí, s tým, že v práci sa prispôsobí, no doma si veci urobí zase podľa seba. Aj preto je dodnes s niektorými rodinami, v ktorých pracovala, v kontakte.

Po dlhoročnom pôsobení v Rakúsku, kde si nemčinu osvojila predovšetkým ako samouk neustálou komunikáciou s klientmi, sa Anetta rozhodla pre zmenu. Za desať odpracovaných rokov jej pri minimálnych odvodoch vypočítali len 100 eur mesačne do dôchodku. S ohľadom na budúcnosť preto odišla do Nemecka, kde pracuje v domove dôchodcov v štrnásťhodinovom turnuse 10 hodín denne. Živnosť v Rakúsku vymenila za zamestnanec-ký pomer pre nemeckú agentúru.

V ZAHRANIČÍ PRACUJE 14-TISÍC OPATROVATEĽOV ZO SLOVENSKA

„Najťažšie je zobrať kufor, zavrieť dvere a nastúpiť do auta. Každé dva týždne si tým treba prejsť,“ opisuje a dodáva, že keď už je v práci, všetko je jednoduchšie. Správne nastavená hlava je základ úspešného fyzického i mentálneho zvládnutia celej tortúry. „Keď viem, že o nejaký čas sa vrátim, viem si rozložiť sily, naplánovať veci, mám sa na čo tešiť,“ opisuje. So smiechom dodáva, že nie raz však musí riešiť cez telefón doma veci, ktoré sa „pokazili“ práve vtedy, keď je preč.

„Určite. Takýto život rozbíja rodiny. Neraza zostávajú len matky – samoživiteľky. Ale je za tým aj veľa rodinných tragédií. Stávajú sa aj nehody na cestách, stane sa niečo v rodine, deťom sa niečo stane a vy ste v zahraničí. Riešia to, ako vedia. Starší súrodenci sa starajú o mladších, rodiny, starí rodičia pomáhajú, ale nikdy to nie je tak, ako keď je mama a otec doma,“ približuje odvrátenú stránku práce v zahraničí.

Pozná ju z prvej ruky. Už roky pôsobí v Slovenskej komore opatrovateľiek, kde má na starosti práve ženy, ale aj mužov, ktorí pôsobia mimo Slovenska. „Pred pandémiou Covidu-19 ich bolo v zahraničí dvadsaťštyritisíc. Dnes je to okolo štrnásťtisíc opatrovateľiek a opatrovateľov. Prevažne v Rakúsku, Nemecku, Švajčiarsku a Holandsku,“ uvádza konkrétne fakty, ktoré pozná zo svojej práce v treťom sektore.

„Dochádza často k tomu, že čas mimo domova nahrádzate ‚kupovaním si detí‘, svoju neprítomnosť peniazmi. S platom zo zahraničia sa to do určitej miery dá, ale nie je to dobre. Rodina je základná bunka spoločnosti, ak nefunguje, nefunguje nám dobre ani jej zdravý vývoj,“ hovorí Anetta a zdôvodňuje tak, prečo bola pri založení občianskeho združenia „Idem na trvalo domov“, ktoré vzniklo po tragickej dopravnej nehode šiestich opatrovateľiek v roku 2017.

ROZDIEL JE ZHRUBA 500 EUR

Odvtedy rozbehli viacero aktivít, stretli sa s politikmi aj na najvyšších úrovniach. Osobne víta aktuálnu zmenu legislatívy v sociálnej oblasti ako čiastočný krok k lepšiemu. Spolu s kolegyňami majú však viac ďalších návrhov: „Opatrovanie je fyzicky aj mentálne náročná práca. Vy sa musíte prispôbiť druhým ľuďom. Neraza poznáčených Alzheimerom, autizmom, demenciou alebo amputáciou niektorej končatiny. Mladí túto prácu robiť nechcú, zostáva to na strednej a staršej generácii. Preto by aj opatrovateľky nemohli ísť skôr do dôchodku ako napríklad vojaci alebo policajti?“ pýta sa a uvažuje ďalej: „Ocenili by sme, keby sme mali nárok napríklad na dvoj-tyždňové zotavenie sa v kúpeľoch počas roka, ktoré by sa rátalo ako odpracovaný čas do dôchodku – ako benefit za túto naozaj náročnú prácu.“

Samozerejme, aj ona vidí najideálnejšie riešenie v návrate tisícok opatrovateľiek domov. „Rozdiel medzi plácou na Slovensku a v zahraničí robí priemerne približne 500 eur. Záleží od regiónu Slovenska. Mnohí by sa už nevrátili, lebo im vyhovuje turnusový systém a 14 dní voľna v kuse. Viem však, že mnohé ženy by sa radšej vrátili, keby mali mzdu dorovnanú a boli tak pri svojich blízkych,“ pridáva ďalšiu z osobných skúseností a dôverného poznania systému fungovania opatrovateľiek.

Tieto Vianoce mala Anetta Strýčková šťastie. Bola doma. S rodinou pri štedrovečernom stole, pri obľúbených prechádzkach v lese či plávaní, ktoré jej „dobíjajú baterky“. No ďalšie stovky až tisíce opatrovateľiek sa aj v čase Vianoc starali o svoje rodiny prácou v zahraničí.

Spýtali sme sa poslankyne Európskeho parlamentu a členky Výboru pre zamestnanosť a sociálne veci Miriam Lexmann na to, čo sa dá z pohľadu EÚ robiť, aby naše opatrovateľky mohli zostať doma pri rodinách a neboli odkázané na prácu v zahraničí

Príbeh pani Strýčkovej nám ukazuje realitu mnohých rodín na Slovensku. Pravidelné ťažké odchody od najbližších, náročné turnusy, presuny do zahraničia, prispôbovanie sa iným kultúrnym zvyklostiam. Pani Strýčková pritom patrí k tým šťastnejším prípadom, keďže ju celá rodina podporuje. Aj ona sa však stretla s problémami, ako je práca na živnosť v Rakúsku a s tým spojená hrozba veľmi nízkeho dôchodku.

V slovenskej realite však zatiaľ napriek viditeľným problémom veľký posun nevidíme. Štát musí byť často suplovaný samosprávnymi krajinami alebo inými zriaďovateľmi zariadení, ktorí sa snažia aspoň v rámci možností príjmy opatrovateľiek zvýšiť a tak im umožniť zostať doma. Reformy sú prijímané rýchlo bez dostatočného zapojenia všetkých aktérov. A opatrovateľský sektor naďalej trpí nízkym ohodnotením, náročnými podmienkami, ako aj nedostatkom pracovníkov. Vidím to najviac pri návštevách regiónov. Je mi ľúto, že o našich seniorov sa nemá kto postarať, zatiaľ čo mamy od rodín sa starajú o iných v zahraničí a ich deti vyrastajú bez rodičov. Táto situácia ma vedie a zaväzuje konať.

Aj preto som v Európskom parlamente presadila, aby sa Európska stratégia pre oblasť starostlivosti zamerala na potrebu zabezpečiť opatrovateľkám spravodlivé ohodnotenie a zvýšiť kvalitu služieb pre klientov. Každý členský štát by mal pre svojich obyvateľov vytvoriť také podmienky, aby mohli dôstojne žiť doma so svojimi rodinami a mobilitu do zahraničia brali ako možnosť, nie nutnosť, ak chcú užiť svoje rodiny. Umožniť opatrovateľom, aby sa mohli vrátiť späť k rodinám, by pomohlo nielen im, ale aj celej našej spoločnosti. Skúsme spraviť viac, aby budúce Vianoce mohli byť naše rodiny spolu.